

Barraca de vinya

El Pont de Vilomara i Rocafort

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Torrent del Flequer - Ca n'Oristrell
Alçada: 449

Coordenades:

Latitud: 41.70548
Longitud: 1.91024
UTM Est (X): 409333
UTM Nord (Y): 4617651

Classificació

Número de fitxa: 08182 - 86
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia: Edifici
Estil / època: Contemporani Popular
Segle: XIX
Estat de conservació: Bo
Protecció: Inexistent
Accés: Fàcil
Ús actual: Sense ús
Titularitat: Privada
Titular: 08181A0040007500000J
Autoria de la fitxa: Jordi Montlló Bolart i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa: dg., 03/07/2016 - 02:00

Descripció

Barraca en pedra seca doble o composta, ubicada a tocar del camí que condueix a l'ermita de Sant Pere d'Oristrell. Està situada a l'extrem d'una antiga feixa, en una zona planera, envoltada per alguns exemplars de pi blanc (*Pinus halepensis*) i brolla de romaní amb herbassar. És una construcció de planta doble,

composta per dues estances separades (sense comunicació interior), formant un únic cos. Presenta una forma quadrangular; a l'esquerra, l'estança pel pagès o vinyataire, i a la dreta una estança per aixoplugar l'animal o el bestiar de càrrega. L'aixopluc presenta una estructura troncocònica, amb coberta de filada de lloses. Mesura 2,87 metres de façana total amb una obertura d'1,40 metres d'amplada per 1,70 metres d'alçada i una fondària d'1,40 metres. Al fons, hi ha la menjadora, feta al damunt d'un mur de 0,90 metres d'alçada i 0,50 metres d'amplada. Dos troncs d'alzina rectes es superposen per donar la fondària necessària per posar el farratge. La barraca pel pagès aprofita el mateix mur de construcció. És de planta mixta, amb la façana plana, d'1,30 metres de diàmetre interior. La coberta és de lloses per aproximació de filades. Malgrat que ha perdut una part del voladís, el cobriment de terra i pedruscall de la coberta es manté força bé, gràcies a la presència de crespínells (plantes crasses incloses al gènere *Sedum*). El gruix dels murs és de 67 cm. Els brancals o muntants són verticals, fets amb blocs de pedra força ben escairats, amb doble llinda. La porta mesura un metre d'alçada per una amplada de 60 cm. Té tres obertures a mena d'espitlleres orientades al nord i a l'oest que permeten la ventilació i l'entrada de la llum. El conjunt està orientat al nord-oest.

Observacions:

Barraca inventariada per l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra amb el codi 9625.

Les barraques amb coberta de filada de lloses, presenten totes les característiques de la falsa volta, però amb una base oval o allargada, cosa que obliga a fer un tancament superior amb diverses lloses o peces, sovint de grans dimensions. És un dels tipus constructius més antics.

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. Al Pont de Vilomara i Rocafort aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya. Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície.

La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985) gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.

SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.

SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.

SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.

SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.

Enllaços d'interès:

<http://wikipedra.catpaisatge.net/>

